

ע"פ 1925/14 - סמיח עלוש נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 1925/14

לפני: כבוד השופט ס' ג'ובראן
כבוד השופט נ' סולברג
כבוד השופט א' שהם

המערער: סמיח עלוש

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד
מיום 30.1.2014 בת"פ 45881-04-13 שניתן על ידי
כבוד השופטת ק' רג'יניאנו

תאריך הישיבה: כ"ג בטבת התשע"ה (14.1.2015)

בשם המערער: עו"ד יוסף שלבי

בשם המשיבה: עו"ד חיים שוייצר

פסק-דין

השופט ס' ג'ובראן:

1. לפנינו ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (השופטת ק' רג'ניאנו) בת"פ 45881-04-13 מיום 30.1.2014, במסגרתו הושת על המערער עונש של חמש שנות מאסר לריצוי בפועל בניכוי ימי מעצרו; 12 חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים, שלא יעבור עבירה של סיכון חיי אדם במזיד בנתיב תחבורה (להלן: סיכון חיי אדם), לפי סעיף 232(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין) ועבירה של נהיגה בזמן פסילה, לפי סעיף 67 לפקודת התעבורה [נוסח חדש], התשכ"א-1961 (להלן: הפקודה); ששה חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים, שלא יעבור עבירה נגד רכוש; ופסילה מלקבל ולהחזיק ברישיון נהיגה למשך חמש שנים במצטבר לכל פסילה קיימת, החל מיום שחרורו מהמאסר.

כתב האישום המתוקן

2. המערער הורשע על יסוד הודאתו במסגרת הסדר טיעון בעובדות כתב אישום מתוקן בעבירות של סיכון חיי אדם, לפי סעיף 232(2) לחוק העונשין; נהיגה בזמן פסילה לפי סעיף 67 לפקודה; והפרעה לשוטר בשעת מילוי תפקידו, לפי סעיף 275 לחוק העונשין. על-פי כתב האישום המתוקן, ביום 21.4.2013 המערער נהג ברכב כשהוא בפסילה, הכניס לרכבו את מוחמד גריבאן, תושב שכם ללא היתר שהייה כדין (להלן: השב"ח), ונסע לכיוון כפר קאסם. משהגיע המערער למחסום משטרת ושוטר סימן לו לעצור לבדיקה, המערער נסע לאחור ונמלט במהירות כשהוא חוצה שני רמזורים באור אדום. בהמשך נסיעתו המהירה דלקה אחריה ניידת משטרה עם אורות כחולים דולקים, כשהוא מתעלם מכריזת השוטרים לעצור. במהלך המרדף, המערער חצה עוד מספר רמזורים באור אדום; עבר בפראות מנתיב לנתיב בין מכוניות נוסעות; גרם לנהגים בסביבה לבלום על מנת למנוע תאונה; ביצע פניית פרסה שגרמה לניידת לעלות על קו הפרדה בנוי על מנת שלא להתנגש בו; חלף על פני מחסומי דוקרנים תוך התעלמות מסימני שוטרים שהיו במקום והורו לו לעצור; והמשיך בנסיעה עם גלגלים מנוקבים. כל זאת, במסלול נסיעה שהתחיל במחלף כפר קאסם, המשיך בכביש 6 דרך מחלף חורשים לכיוון טייבה, חזרה לכביש 6 דרך מחלף ניצני עוז לכיוון בת חפר, ירידה לנתניה, חזרה לכביש 6 צפון לכיוון מחלף באקה, וסיום בכביש 6 לכיוון מזרח. המערער עצר את רכבו רק לאחר שגלגלי הרכב התפרקו והוא נעצר על ידי השוטרים.

גזר דינו של בית המשפט המחוזי

3. בית המשפט המחוזי התייחס לתסקיר שירות המבחן שהוגש בעניין המערער, לפיו, הוא בן 49, נשוי ואב לחמישה ילדים. נמצא כי למערער עבר פלילי, לרבות שימוש בסמים מגיל צעיר. מאסרו האחרון היה בשנת 2004, במהלכו הוא עבר הליך גמילה ומאז הוא נקי מסמים. מעת שחרורו, הוא שמר על יציבות תעסוקתית. עוד נמצא, כי רישיון הנהיגה של המערער נפסל לפני שנים רבות ולא חודש, ועד כה היה נעזר בעובדיו לשם נסיעות. במקרה האמור, ציין המערער כי היה עליו להגיע דחוף ללקוח ומשלא מצא נהג, נהג בעצמו בידעה כי זה אסור. שירות המבחן התרשם כי המערער ממזער מחומרת מעשיו בשל הבושה שהוא חש כלפי משפחתו, והוא מתקשה להכיר באחריות למעשיו. עוד התרשם שירות המבחן, כי המערער לא שינה את ערכיו הבסיסיים בנוגע לעבירה על החוק, והומלץ להטיל עליו מאסר שימחיש את חומרת מעשיו ויפחית את הסיכון להישנותם, לצד מאסר על תנאי, קנס ופסילת רישיון.

4. בית המשפט המחוזי עמד על חומרת העבירות שביצע המערער, בדגש על מסלול הנסיעה הארוך בו נמשך המרדף אחריו. נקבע כי הערכים החברתיים המוגנים שנפגעו הם ביטחון הציבור; שמירה על עקרון אכיפת החוק וכיבוד החלטות בית המשפט; שמירה על הגוף; ושמירה על הרכוש. צוין כי העונש המרבי הקבוע לעבירת סיכון חיי אדם מדבר בעד עצמו, 20 שנות מאסר, ולכן מתבקשת תגובה חריפה וחמורה. כן צוין, כי דברים אלה מקבלים משנה תוקף כאשר נסיבות המרדף הן בנהיגה בזמן פסילה, הסעת שב"ח וחשש ממעצר והעמדה לדין. בית המשפט קבע, על-פי מדיניות הענישה הנוהגת, כי מתחם הענישה ההולם נע בין שלוש לשש שנות מאסר. בקביעת העונש הקונקרטי בתוך המתחם, התייחס בית המשפט לפגיעה במשפחת המערער; להודאתו ולקיימת אחריותו החלקית; ולהיות מאסרו האחרון בשנת

2004. מנגד, התייחס בית המשפט לעברו הפלילי המכביד של המערער במגוון רחב של עבירות, לרבות עבירה בניגוד לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973, משנת 2012. אשר על כן, גזר בית המשפט המחוזי את דינו של המערער כאמור.

הערעור

5. המערער טוען כי שגה בית המשפט המחוזי משלא נתן משקל רב ליסוד הנפשי המיוחד בעבירת סיכון חיי האדם. לשיטתו, לא ניתן להחיל את כלל הצפיות בעבירה זו, בהיותה עבירה התנהגותית. הוא מוסיף וטוען כי הוא הודה שלא התכוון לפגוע או לסכן וכל שרצה היה להימלט מהמשטרה, ועל כן לא נתקיים בו היסוד הנפשי הנדרש. עוד טוען המערער, כי טעה בית המשפט המחוזי משלא נעתר לבקשתו לעריכת תסקיר מבחן משלים ו/או חוזר בעניינו. כן טוען המערער, כי בית המשפט המחוזי סטה ממדיניות הענישה הנוהגת בעבירות סיכון חיי אדם, והוא מציין מספר מקרים שלדבריו מעידים על כך.

תסקיר שירות מבחן עדכני

6. ביום 4.1.2015 הוגש תסקיר שירות מבחן עדכני בעניין המערער, לפיו, המערער נמצא נקי מסמים בבדיקות שערך במהלך מאסרו, וכי לא דווחו עבירות משמעת שביצע. נמצא כי המערער השתתף בפרויקט "צמד ראשון" ונרשם שיתוף פעולה חלקי מצדו בשל חוסר מוטיבציה. בהמשך הוא שולב בקבוצות פסיכו חינוכיות, אליהן הגיע באופן קבוע עם נכונות להשתתף. עם זאת, נמצא כי הוא אינו מגלה מוטיבציה לקחת חלק בטיפול מעמיק יותר.

7. בדיון לפנינו מיום 14.1.2015, בא-כוח המערער חזר על נימוקי הערעור, בדגש על כך שלשיטתו מדובר בעונש חריג. לעמדתו, מדובר באדם נורמטיבי, עם עבר פלילי ישן. בא-כוח המערער ציין מספר מקרים עם נסיבות דומות בהם נקבע מתחם קל יותר. בא-כוח המשיבה ביקש לדחות את הערעור, בטענה כי מדובר במקרה חמור של מרדף ארוך עם הפרות חוק חמורות. כן עמד בא-כוח המשיבה על עברו הפלילי המכביד של המערער, ועל תסקירי שירות המבחן השליליים בעניינו.

דיון והכרעה

8. הלכה ידועה היא כי ערכאת הערעור אינה מתערבת בחומרת העונש שנקבעה על ידי הערכאה הדיונית אלא במקרים חריגים, גם לאחר תיקון 113 לחוק (ראו: ע"פ 3091/08 טרייגר נ' מדינת ישראל (29.1.2009); ע"פ 5931/11 עבדולייב נ' מדינת ישראל (22.10.2013); ע"פ 3931/13 באום נ' מדינת ישראל (10.6.2014)). המקרה הנוכחי אינו נמנה על אותם המקרים המצדיקים התערבות, כפי שיובהר להלן.

9. למערער שלוש טענות מרכזיות, שתיים מהן תמוהות בעינינו. הראשונה נוגעת לשאלת היסוד הנפשי הנדרש בהוכחת עבירת סיכון חיי אדם. שני מכשולים חוסמים טענה זו, הראשון הוא בהיות הערעור מופנה כנגד גזר דינו של בית המשפט המחוזי ולא כנגד הכרעת דינו, וכמצוין בכותרת הודעת הערעור "ערעור על חומרת העונש". המכשול השני הוא בהרשעת המערער, בבית המשפט המחוזי, על סמך הודאתו במסגרת הסדר טיעון. שאלות של התקיימות רכיבי העבירה כלל לא מתעוררות במקרה זה, ונדמה כי אין מקום להעלותן בנסיבות אלו.

10. טענתו התמוהה השנייה היא בעניין הצורך בקבלת תסקיר שירות מבחן משלים. הנה כי כן, ביום 4.1.2015 הוגש תסקיר עדכני בעניין המערער, וממנו לא עולה שינוי ניכר במצבו, אלא בעיקר חוסר מוטיבציה לקבלת טיפול ראוי ומתאים, אשר יכול לקדם את המערער לעבר דרך הישר.

11. אם כן, נותרה אך טענתו של המערער בדבר הסטייה מרף הענישה הנהוג בעבירת סיכון חיי אדם. המערער

אכן הציג מקרים בהם נקבע מתחם ענישה קל יותר מזה שנקבע בעניינו, אך כל מקרה ונסיבותיו הוא. במקרה שלפנינו, המערער הורשע בעבירת סיכון חיי אדם, כשזו בוצעה בנסיבות חמורות. ראשית, המערער נהג ביודעין כשרישיונו פסול מזה שנים. שנית, המרדף שנערך אחריו הוא ארוך ומסוכן לאין שיעור, כ-50 קילומטרים של חציית רמזורים אדומים; התעלמות מכריזות של שוטרים; סיכון הנהגים האחרים בכביש ואילוצם לבלום בפתאומיות לשם הימנעות מתאונה; סיכון ניידת משטרה; והסעת שב"ח. אין צורך להכביר במילים על החומרה העולה מנסיבות אלו. בית משפט זה עמד בעבר על הצורך להחמיר בעונשם של אלו המסכנים את שלום הציבור במסגרת נהיגה פראית ומסוכנת (ע"פ 3757/12 מחראב נ' מדינת ישראל (24.6.2012); ע"פ 1641/13 סביח נ' מדינת ישראל (31.12.2014)). המציאות היומיומית בכבישים אינה בטוחה מטבעה, ועל כן יש להחמיר עם אלו המעלים את רמת הסיכון בה באופן משמעותי. מתחם הענישה שנקבע בעניין המערער ראוי והולם, וכך גם העונש הקונקרטי שנקבע בתוכו. על-פי גיליון הרישום הפלילי של המערער, בעברו יש עשר הרשעות קודמות בעבירות סמים; רכוש; אלימות לרבות חטיפה לשם רצח או סחיטה; חטיפה וסחיטה באיומים; מרמה וזיוף; הפרעה לשוטר במילוי תפקידו. בגין הרשעות אלו, המערער נדון למספר מאסרים בפועל המצטברים יחדיו ל-105 חודשי מאסר.

12. בנסיבות אלו, ומאחר שלא נזקפות לזכות המערער נסיבות רבות לקולה, לא מצאנו כי יש מקום להתערב בגזר דינו.

13. אשר על כן, הערעור נדחה.

ניתן היום, י"ט בשבט התשע"ה (8.2.2015).

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט